

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Zbigniew Puskarski

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Czarторыska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego
w sprawie **S. O.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 9 stycznia 2024 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego,

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku

z dnia 7 września 2022 r., sygn. akt II 1 Ka 272/20

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Lipnie

z dnia 23 marca 2020 r., sygn. akt II K 295/17,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego obowiązku naprawienia szkody na rzecz R. K. oraz uchyla w tym samym zakresie wyrok Sądu Rejonowego w Lipnie;**
- 2. zarządza zwrot S. O. wniesionej opłaty od kasacji;**
- 3. w pozostałym zakresie oddala kasację jako oczywiście bezzasadną oraz w tej części obciąża skazanego wydatkami postępowania kasacyjnego.**

[PGW]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 marca 2020 r., sygn. akt II K 295/17, Sąd Rejonowy w Lipnie uznał S. O. za winnego ciągu przestępstw z art. 286 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., za które wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności oraz obowiązek naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonych.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy oraz prokuratora Sąd Okręgowy we Włocławku wyrokiem z dnia 7 września 2022 r., sygn. akt II 1 Ka 272/20, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że przyjął odmienne ustalenia co do wysokości szkody wyrządzonej przez oskarżonego pokrzywdzonym: M. P., P. D., H. D., D. Z., P. B., M. P., A. W., S. S., C. K.; dokonał modyfikacji opisu czynów zarzuconych w punkcie IV, V i VI, VII, IX, X aktu oskarżenia poprzez eliminację dokumentów w postaci wskazanych tam faktur VAT, uchylił nałożony na oskarżonego S. O. obowiązek naprawienia szkody wobec A. B., M. P., P. D., H. D., P. K., A. W., S. S., D. Z., P. B., M. P., J. C. Nadto, Sąd ustalił, że obowiązek naprawienia szkody orzeczony w punkcie II wyroku w stosunku do C. K. wynosi kwotę 61.109,03 zł oraz orzekł wobec oskarżonego karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych grzywny, przyjmując wysokość jednej stawki na 40 złotych. W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od tego orzeczenia wniósł obrońca skazanego, zaskarżając je w całości i zarzucając:

„1. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, tj.:

1. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. poprzez uznanie przez Sąd II instancji, że pomimo zaniechania przez Sąd I instancji zawarcia w opisie czynów przypisanych oskarżonemu w pkt I zaskarżonego wyroku (pkt I-XV aktu oskarżenia) ustawowych znamion kierunkowych czynu z art. 286 k.k., tj. działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, nie doszło do zdekompletowania ustawowych znamion czynu z art. 286 k.k. skutkującego koniecznością zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanych mu czynów,

2. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nierozważenie, a co za tym idzie- nieustosunkowanie się w uzasadnieniu wyroku Sądu Odwoławczego do wszystkich zarzutów i wniosków zawartych w apelacji obrońcy oskarżonego

oraz niewskazanie, czym kierował się Sąd Odwoławczy, wydając wyrok oraz dlaczego zarzuty i wnioski odwoławcze uznał za bezzasadne,

3. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k. poprzez nieuchylenie przez Sąd II instancji nałożonego na oskarżonego obowiązku naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego R. K. w powołaniu na fakt, że z materiału dowodowego nie wynika, ażeby pokrzywdzony kierował do sądu cywilnego powództwa obejmujące swoim żądaniem faktury wymienione w akcie oskarżenia przeciwko oskarżonemu, podczas gdy na k.570 akt sprawy znajduje się odpis nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w T. z dnia 10.10.2016 r., sygn. akt [...], na które to orzeczenie pokrzywdzony R. K. sam powołuje się w treści zeznań z k. 568-569 akt sprawy, załączając odpis w/w nakazu zapłaty do protokołu przesłuchania z dnia 13.03.2017 r.”

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Rejonowego w Lipnie i uniewinnienie oskarżonego.

W odpowiedzi na kasację, Prokurator Prokuratury Okręgowej we Włocławku wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku w części, „to jest w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w jego punkcie III- w jego części odnoszącej się do utrzymania w mocy wyroku Sądu Rejonowego w Lipnie z dnia 23 marca 2020 roku sygn. akt II K 295/17 co do nałożenia w jego punkcie II na oskarżonego S. O. na podstawie art. 46 § 1 k.k. obowiązku naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz R. K. kwoty 83.093,37 złotych” oraz o przekazanie w tej części sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu we Włocławku w postępowaniu odwoławczym, a w pozostałej części o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zasadny okazał się ostatni z podniesionych w kasacji zarzutów, dotyczący naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k. w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego obowiązku naprawienia szkody. W tej zatem części uchylono wyrok Sądu odwoławczego oraz uchylono w tym samym zakresie wyrok Sądu Rejonowego w Lipnie. Poniżej przedstawione zostały pisemne motywy tego rozstrzygnięcia. W pozostałym zakresie kasacja została oddalona jako oczywiście bezzasadna, a powody tego rozstrzygnięcia zgodnie z art. 535 § 3 k.p.k. zostały wskazane w ustnych motywach wyroku.

Rację ma skarżący, a także prokurator w odpowiedzi na kasację, gdy wskazują, że podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego we Włocławku w zakresie, w jakim utrzymał w mocy orzeczenie Sądu Rejonowego w Lipnie o obowiązku naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego R. K., było błędne ustalenie braku wcześniejszego orzeczenia o tym roszczeniu. Sąd odwoławczy nie uwzględnił bowiem zalegającego w aktach sprawy nakazu zapłaty z dnia 10 października 2016 r. od oskarżonego na rzecz tego pokrzywdzonego (k. 570) oraz zeznań pokrzywdzonego (k.568-571), które wprost wskazywały na istnienie nakazu zapłaty obejmującego całą kwotę szkody ustalonej w tej sprawie (83.093,37 zł). W tej sytuacji zarzut postawiony w apelacji obrońcy był w tym zakresie zasadny, a prawidłowym postąpieniem Sądu Okręgowego powinno być skorzystanie z tzw. klauzuli antykumulacyjnej, o której mowa w art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k. i uchylenie w tym zakresie wyroku Sądu Rejonowego w Lipnie. Zgodnie z wskazanym przepisem obowiązku naprawienia szkody nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnionego przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono.

Wprawdzie Sąd odwoławczy ustosunkował się do tej kwestii, wskazując skądinąd trafnie, że obrońca nie wykazał w treści apelacji istnienia podstaw do uwzględnienia klauzuli antykumulacyjnej w przypadku R. K., nie wykazał też istnienia w tym zakresie żadnych dokumentów w załącznikach do apelacji. Skoro jednak Sąd Okręgowy wskazał, że dokonał z urzędu analizy wszystkich dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, to bez wątpienia winien był stwierdzić istnienie zawartego w aktach nakazu zapłaty oraz należycie ocenić zeznania pokrzywdzonego, który na istnienie tego nakazu wprost wskazuje. Co więcej, nakaz zapłaty na rzecz pokrzywdzonego oraz protokół jego przesłuchania zostały wymienione w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji, w części zawierającej wykaz dowodów stanowiących podstawę rozstrzygnięcia. W tych okolicznościach niewątpliwie doszło do naruszenia obowiązku należytej kontroli zarzutów apelacyjnych w rozumieniu art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 415 § 1 k.p.k., a uchybienie to miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie wydane w tym zakresie przez Sąd Okręgowy we Włocławku. Koniecznym okazało się zatem uchylenie wyroku w tej części, tj. w zakresie rozstrzygnięcia odnoszącego się do obowiązku naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz R. K., a także w tym samym zakresie poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w Lipnie, w którym obowiązek ten pierwotnie błędnie orzeczono.

Konsekwencją uwzględnienia we wskazanej wyżej części kasacji obrońcy skazanego było zarządzenie, na podstawie art. 527 § 4 k.p.k., zwrotu wniesionej opłaty od kasacji.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[PGW]

[ał]